

Nr 316.

Av herrar **Linder** och **Sandegård**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av gymnastiska centralinstitutet.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 157 angående omorganisation av gymnastiska centralinstitutet föreslås bland annat beträffande inträdesfordringarna, att behörighet till inträde vid gymnastiska centralinstitutet skulle tillkomma:

a) den, som avlagt godkänd realexamen och i denna examen eller i sedermera undergången fyllnadsprövning erhållit minst betyget godkänd i samtliga å timplanen för realskolans högsta klass upptagna läroämnen utom franska samt dessutom genom vitsord, förvärvat på enahanda sätt som är föreskrivet rörande fyllnadsprövning efter avlagd studentexamen erhållit minst betyget godkänd i ämnena fysik, kemi och biologi med hälsolära efter fordringar för studentexamen;

b) den, som erhållit godkänt avgångsbetyg från kommunal eller enskild flickskola med normalskolekompetens med minst betyget godkänd i två främmande levande språk samt dessutom i fråga om ämnena fysik, kemi och biologi med hälsolära fyller de under mom. a) angivna fordringarna;

c) den, som avlagt godkänd studentexamen samt i denna examen eller i sedermera undergången fyllnadsprövning erhållit minst betyget godkänd i ämnena fysik, kemi och biologi med hälsolära efter fordringarna för studentexamen;

d) den, som avlagt folkskollärarexamen samt i denna examen eller i sedermera undergången efterprövning erhållit minst betyget med beröm godkänd i ämnena fysik, kemi och biologi med hälsolära, matematik samt tyska och engelska språken;

e) den, som förvärvat den behörighet till ämneslärarinnebefattning vid allmänt läroverk, som vid högre lärarinneseminariet avlagd avgångsexamen avser att meddela, samt i denna examen erhållit minst betyget godkänd i ämnena fysik med astronomi, kemi med mineralogi och geologi, zoologi och botanik.

Tillkallade sakkunnige år 1924 och år 1927 föreslogo som villkor för inträde vid G. C. I. studentexamen. De förra föreslogo därjämte folkskollärarexamen och de senare studentexamen med vissa kvalifikationer, nämligen dels i ämnena matematik, fysik och biologi minst betyget godkänd å latinlinjen, dels i ämnet kemi minst betyget godkänd å reallinjen. Sedan frågan om inträdesfordringarna genom kamrarnas olika beslut fallit i riksdagen 1931, uppställde nya sakkunnige av samma år som inträdesfordringar studentexamen med vitsordet godkänd i fysik, biologi med hälsolära samt kemi, efter fordringar för examen å latingymnasiet, samt betyg om kunska-

per i matematik motsvarande vitsord i detta ämne vid flyttning till latin-gymnasiets näst högsta ring. Dessutom skulle den, som genom intyg kunde styrka sig äga dels motsvarande kunskaper i ovannämnda ämnen dels ock i två levande språk sådana kunskaper och färdigheter, som satte sökanden i stånd att på ett tillfredsställande sätt följa och tillgodogöra sig undervisningen, hava tillträde till institutet.

Statsutskottet vid 1932 års riksdag ansåg, att samma villkor borde uppställas, vare sig det gällde män eller kvinnor, frisk- eller sjukgymnaster i fråga om behörighet till inträde vid gymnastiska centralinstitutet och att realexamen eller normalskolekompetens med vissa kompletteringar vore tillfyllest. Kungl. Maj:ts proposition till såväl 1931 som 1932 års riksdag avsåg *gemensam* undervisning för frisk- och sjukgymnaster under en stor del av första utbildningsåret, varför det ansågs vara av vikt, att eleverna å de båda linjerna hade samma förutsättningar att tillgodogöra sig den gemensamma utbildningen.

På grund av de direktiv, som sedermera av Kungl. Maj:t utfärdats för direktionens för G. C. I. utredning, föreslog direktionen *helt skiljd utbildning för frisk- och sjukgymnaster*, en princip som jämväl Kungl. Maj:ts proposition år 1934 bygger på. Under det att emellertid direktionen föreslagit olika kompetensvillkor för de båda från varandra skiljda utbildningslinjerna för att elevernas kompetens å de bägge linjerna bättre skulle kunna anpassas efter de krav, som respektive yrke ställde på sina utövare, har Kungl. Maj:t i sin proposition fasthållit vid 1932 års statsutskottförslag om lika inträdesfordringar och realexamen. Motivet för 1932 års statsutskottsbeslut i detta avseende var dock, att man icke genom uppställande av krav på *studentexamen för sjukgymnaster* skulle fördyra sjukvården. Då nu propositionen till årets riksdag föreslår fullständig linjeklyvning, kvarstår ej längre 1932 års statsutskotts skäl för att låta jämväl realexamen gälla som ett tillfyllestgörande kompetensvillkor för *friskgymnastlinjen*.

Skolöverstyrelsen hade år 1929 uttalat sig för kvalificerad studentexamen som inträdesfordran för både manliga och kvinnliga elever, såväl i vad det gällde frisk- som sjukgymnaster. År 1931 hade emellertid skolöverstyrelsen intagit en annan ståndpunkt, nämligen densamma, som nu föreslås i Kungl. Maj:ts proposition. I sitt yttrande över 1933 års förslag till gymnastiska centralinstitutets omorganisation vidhåller överstyrelsen sin ståndpunkt av 1931, ehuru förutsättningarna numera genom den föreslagna linjeklyvningen *helt* förändrats.

Direktionen för G. C. I. har i sitt förslag uttalat, att, »om nuvarande inträdesfordringar för kvinnor bibehållas, måste de oundgängligen utökas med fyllnadsbetyg i enlighet med fordringarna i studentexamen å endera linjen i ämnena fysik, kemi och biologi med hälsolära». Och vidare, att »ur undervisningens synpunkt torde de nödvändiga kraven på underbyggnad därmed vara uppfyllda». Utgående från detta direktionens yttrande har överstyrelsen motiverat *sin* ståndpunkt med att man »för tillträde till en utbildningsanstalt icke borde normalt ställa större fordringar på förutbildningen än att

denna komme att utgöra en fullt tillräcklig grund för den undervisning anstalten hade att meddela».

Det kan dock knappast anses principiellt riktigt att som inträdesfordran angiva en examen, som fordrar minst tre kompletteringsbetyg. I själva verket torde det tillika i verkligheten förhålla sig så, att eleverna vid G. C. I. böra äga kompetens i ytterligare ett antal ämnen. Ett bevis, bland andra, för att så är förhållandet, finner man vid ett närmare studium av den vid institutet använda »Lärobok i gymnastik del I» såväl i kapitlet om rörelseläran som i bokens inledningskapitel, där det förklaras, att »kunskaper motsvarande studentexamen på latinlinjen äro nödvändiga för att kunna tillgodogöra sig dess innehåll». En efterföljande matematisk formel tyder på att uttalandet åsyftar bland annat ämnet matematik.

Vidare torde väl också goda språkkunskaper underlätta elevernas studium av facklitteraturen på främmande språk. Förmågan att skriftligt behandla svenska språket lärer självfallet ävenledes hava stor betydelse. I likhet med institutets direktion måste man därför ställa sig ganska tveksam inför en tilltänkt väg att genom fyllnadsprövning fullständiga kunskaperna, i stället för att ställa kravet rent ut på en examen med fullgoda kunskaper såsom inträdesvillkor.

För vinnandet av ett gott resultat av undervisningen vid en utbildningsanstalt av G. C. I. art torde det vidare vara av vikt att eleverna så vitt möjligt hava samma förkunskaper. Vid institutet komma enligt propositionen tio à tolv officerare — alltså elever med studentexamen — att årligen utbildas tillsammans med gymnastiklärarkursens elever.

I den mån inträdesfordringarna till olika högskolor i en framtid komma att undergå förändringar, böra givetvis villkoren för inträde vid G. C. I. underkastas förändringar. Att nu göra den gymnastiska högskolan till ett försöksobjekt i detta hänseende vore att i förhållande till övriga högskolor ställa densamma i en undantagsställning, som skulle medföra att statsmakterna i allmänhetens ögon undervärderade den fysiska fostran, vilket skulle förefalla desto mer förvånande som gymnastik och idrottsrörelsen allmänt anses som vårt lands största folkrörelse.

Frånsett själva undervisningen vid institutet och resultatet av densamma, synes en betänklig praktisk olägenhet vidlåda Kungl. Maj:ts proposition ifråga om inträdesfordringarna. Minimiåldern för inträde vid G. C. I. kan icke gärna sättas lägre än till 19 år (för de kvinnliga eleverna är den för närvarande 20 år) med hänsyn till såväl den krävande utbildningen som den förestående lärartjänsten — det kan som regel inte anses lämpligt ur disciplinär synpunkt att 20-åringar undervisa i det närmaste jämnåriga. Då realexamen emellertid avlägges i åldern 15 à 17 år, komma de för ungdomen så betydelsefulla åren närmast före 20 års-åldern att sväva i fara att ej effektivt utnyttjas. Några slå sig kanske till ro med, att deras realexamen giver dem full kompetens för inträde. Andra mera förtänksamma kasta sig in på dyra och dryga kompletteringar, vilka visserligen i och för sig kunna vara värdefulla, men vilka dock ej skänka dem allt vad en gedigen skolgång under samma tid kan giva dem.

Då de gäller val av levnadsbana, är det väl mera sällsynt att ungdomen redan på realskolestadiet har klart för sig vilket yrke, som skall väljas. Detta kan särskilt sägas gälla ett sådant kall som gymnastiklärarens. Det är först efter det övergångsåldern passerats och eleven kommit upp i gymnasiet, som övningarnas karaktär blir sådan, att anlagen för gymnastiklärarkallet på allvar röjas. Därtill kommer att eleverna under gymnasieårens övningar i idrott och gymnastik kunna sägas direkt förberedas för arbetet på G. C. I., dels genom att tjänstgöra som biträdande ledare och dels genom att vara med om de sista två årens allt mera stegrade övningar, varigenom eleverna även rent praktiskt sett äro avsevärt bättre förberedda för arbetet på G. C. I. än realskoliten, vilken visserligen kan deltaga i idrotts- och gymnastikövningar, men därvid ej på långt när kan få den utbildning, som förekommer i gymnasiet.

I detta sammanhang förtjänar framhållas det uttalande, som givits av rektorn vid högre realläroverket på Normalm, Benkt Söderborg, och i vilket flertalet av Sveriges rektorer instämt. Rektor Söderborg säger sig »kunna svårigen föreställa sig, att gymnastikläraren annat än i undantagsfall skulle vara kompetent att leda läroverksgossar, enkannerligen gymnasister, om han inte hade *egna* personliga erfarenheter från unga år om en skolgosses och gymnasists dagliga liv, hans intressen, arbetsuppgifter, svårigheter. Åtminstone skulle det vara ett avsevärt minus för honom att sakna egna erfarenheter härom. Med den ställning han har inför läroverkets hela gosses-kara skulle han väl i allmänhet ha svårt att undertrycka en deprimerande känsla av underlägsenhet gentemot gossarna, om han icke själv hade förvärvat de kunskaper och det mått av bildning, som hans egna lärjungar ha, och gossarna å sin sida skulle göra motsvarande iakttagelser och reflexioner och anser således — på grund av vad jag här anfört — nödvändigt att studentexamens avläggande obligatoriskt ingår i en gymnastiklärares förutbildning.»

Slutligen må med styrka framhållas, att det är den gedigna utbildning, som den svenska gymnastikläraren tidigare fått i jämförelse med sina utländska kolleger, som varit den svenska gymnastikens största tillgång. Det är tack vare denna, som den lingska gymnastiken vunnit världsrykte och därmed bidragit till att göra Sverige känt och aktat utomlands. Om vårt land nu, då samtliga våra grannländer och ett stort antal såväl inom- som utomeuropeiska länder inrättat sina gymnastiska högskolor efter svenskt mönster och med studentexamen som inträdesfordran, ehuru utbildningstiden på många håll är betydligt längre än den i propositionen föreslagna, skulle ombilda den gymnastiska högskolan till en lägre utbildningsanstalt, skulle detta ur ren nationell synpunkt vara synnerligen beklagligt. Sverige skulle förvisso av övriga länder komma att betraktas som det kanske mest efterblivna på den fysiska fostrans område. Under de stora påfrestningar, som så många av världens länder under senare år varit utsatta för, hava dessa länder, ofta med stora kostnader och under kända försakelser, vidtagit åtgärder för att kommande släkten skola få den fysiska fostran, som

statsmakterna funnit utgöra en av de viktigaste förutsättningarna för en nations liv.

Under återopande av vad sålunda anförts, hemställes därför,

att riksdagen ville i överensstämmelse med det förslag, som av direktionen över gymnastiska centralinstitutet avgivits, beträffande inträdesfordringarna till institutet besluta, att för inträde vid gymnastiska centralinstitutets gymnastiklärarelinje skall fordras:

a) att hava avlagt godkänd studentexamen samt att i denna examen eller i sedermera undergången fyllnadsprövning hava erhållit minst betyget godkänd i ämnena fysik, kemi och biologi med hälsolära efter fordringarna för studentexamen, eller

b) att hava avlagt folkskolläraryexamen samt att i denna examen eller i sedermera undergången efterprövning hava erhållit minst betyget med beröm godkänd i ämnena fysik och kemi, biologi och hälsolära, matematik samt tyska och engelska språken, eller

c) att hava förvärvat den behörighet till ämneslärarinnefattning vid allmänt läroverk, som vid högre lärarinneseminariet avlagd avgångsexamen avser att meddela, samt att i denna examen hava erhållit minst betyget godkänd i ämnena fysik med astronomi, kemi med mineralogi och geologi, zoologi och botanik.

Stockholm den 12 mars 1934.

William Linder.

Karl Sandegård.
